

31 MART 2024 YEREL SEÇİMLERİ **İSTANBUL SEÇİM ANALİZİ**

31 Mart 2024 Yerel Seçimleri sonuçları itibariyle Türkiye’de önemli değişimlere yol açtı ve daha da birçok önemli değişimi tetikleyecek gözüküyor. **İstanbul ve Ankara bu büyük başarının adeta lokomotifleri olan iki büyük şehir.**

Aslında bu büyük değişim bir sürecin sonucu: Bu büyük değişimin başlangıç noktası 31 Mart 2019 Yerel Seçimlerinde İstanbul ve Ankara’nın alınması, AKP’nin 25 yıl sonra bu kaleleri kaybetmesi olarak düşünülebilir. 2019’da İstanbul ve Ankara’nın, Türkiye’nin en büyük iki şehrinin kazanılmasıyla yakalanan rüzgâr, bir yandan ekonomi ve ülke yönetimindeki sorunlar diğer yandan CHP’nin gösterdiği iyi belediyecilik örnekleriyle birleşerek 2024 Yerel Seçimleri’nde CHP’yi neredeyse yarım asırdır yakalayamadığı büyük bir zafere ulaştırdı ve **CHP, kıyıların partisi olmaktan çıkarak Türkiye genelinde birinci parti oldu.**

2019 Yerel Seçimleri başarısının arkasında **partiler arasında kurulan ittifakın** etkisi de büyüktü. Partilerin oluşturduğu bu ittifak, aynı zamanda muhalif seçmenin iradesini dikkate almak anlamına geliyordu. Bu strateji yerelde doğru adaylar ile birleşmiş, başarı böyle gelmişti. 2024 Yerel Seçimleri’nde ise, 2023 Genel Seçimleri sonrası Altılı Masa’nın yani muhalif partiler arası ittifakın dağıldığı bir ortamda yapılmasına rağmen, partilerin yapamadığını toplumsal muhalefet yaptı: **Sandıkta bir araya gelen muhalif seçmen muhalefetin en büyük partisi CHP’de buluştu, CHP seçimlerden birinci parti çıktı, beklenmedik yerelerde ve rekor sayıda belediye kazandı.**

Seçimden sonra katılım düşüklüğü başta olmak üzere seçimleri etkileyen faktörlerle ilgili çok sayıda analiz yapıldı, yazılar yazıldı. **Biz de TÜSES olarak, 2019 ve 2024 Yerel Seçimlerinde CHP’nin başarısının lokomotifleri olarak kabul ettiğimiz bu iki büyük şehirden biri olan İstanbul’un seçim sonuçları üzerine bir analiz yaptık ve bazı saptamalarda bulunduk.**

Öncelikle şunu belirtelim: Bu bir saha araştırması değil, Yüksek Seçim Kurulu seçim sonuçları verileri üzerinden yaptığımız bir analiz. Elbette çok daha derin analizler de yapılabilir. Ayrıca, her saptamamız için dönüp dönüp tablolarda verdiğimiz sayıları ve oranları kontrol etmek ihtiyacı hissedebilirsiniz. Önemli olansa, bu analizle ortaya koyduğumuz saptamaların geleceğe dönük yani yapılması gerekenler için ne söylediği.

BÖLÜM 1 İSTANBUL İÇİN 14 MAYIS 2023 - 31 MART 2024 SEÇİM SONUÇLARI KARŞILAŞTIRMASI

Aşağıda yer verdiğimiz Yüksek Seçim Kurulu (YSK) verilerine dayanan Tablo 1 ve Tablo 2 bize gösteriyor ki, İstanbul'da 2023 Genel Seçimleriyle 2024 Yerel Seçimleri arasında;

- Kayıtlı seçmen sayısında,
- Seçime katılma oranında,
- Geçerli oy oranında,

düşüş var. Şimdi bu üç tespite biraz daha yakından bakalım:

Tablo-1 ve Tablo-2:
İstanbul'da Seçmen ve Seçim Verileri ve Gösterdiği Değişim

SEÇİM	SEÇMEN SAYISI	KULLANILAN OY SAYISI	GEÇERLİ OY SAYISI	GEÇERLİ OYLARIN ORANI (%)	KATILIM ORANI (%)
14 MAYIS 2023 MİLLETVEKİLLİĞİ SEÇİMİ	11.367.598	10.290.985	10.075.874	88,64	90,53
14 MAYIS 2023 CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİ	11.367.598	10.291.297	10.150.715	89,3	90,53
31 MART 2024 BELEDİYE BAŞKANLIĞI SEÇİMİ	11.314.534	8.970.212	8.667.512	76,61	79,28
31 MART 2024 İL GENEL MECLİSİ SEÇİMİ*	11.314.534	8.959.411	8.690.541	76,81	79,18

SEÇİM	SEÇMEN SAYISI	KULLANILAN OY SAYISI	GEÇERLİ OY SAYISI	GEÇERLİ OYLARIN ORANI (%)	KATILIM ORANI (%)
31 MART 2024 BELEDİYE BAŞKANLIĞI SEÇİMİ	-53.034	-1.321.085	-1.483.203	-12,03	-11,25
31 MART 2024 İL GENEL MECLİSİ SEÇİMİ*	-53.034	-1.331.574	-1.385.333	-11,83	-11,35

(*) İstanbul Büyükşehir olduğundan, İl Genel Meclisi yoktur. Ancak, Yüksek Seçim Kurulu (YSK) İstanbul'un bütününde belediye meclisleri için kullanılan oyları İl Genel Meclisi seçimi adı altında toplulaştırdığından, biz de aynı şekilde kullanmakta sakınca görmedik.

1. İstanbul'da Kayıtlı Seçmen Sayısı Düştü

14 Mayıs 2023 Genel Seçimleri'nde İstanbul'daki kayıtlı seçmen sayısı 11.367.598 iken, 31 Mart 2024 Yerel Seçimleri'nde 11.314.534. Yani, **İstanbul'da iki seçim arasında kayıtlı seçmen sayısı 53.064 kişi azalmış bulunuyor.** Bu düşüş, iki seçim arasındaki 10 ayda 18 yaşını bitirerek seçmen olma hakkını kazanmış bulunan yeni genç seçmenler nedeniyle İstanbul dışına çıkan seçmen sayısında 53 binden daha yüksek bir seçmen hareketine işaret ediyor.

Bu analizimizin önemli bir parçası olmamakla birlikte, Yerel Seçimlerde ailenin kök memleketindeki belediyenin nüfus düşüklüğü nedeniyle kapanmaması, İller Bankasının belediyeye katkısının yükselmesi ya da düşmemesi, hısım/akraba olan bir başkan adayını desteklemek gibi nedenlerle kaydını taşıyan seçmenler olgusu, Türkiye'de, özellikle büyük şehirlerde, bilinen bir olgu.

İstanbul'da, bunlara ilaveten, Covid-19 salgınından bu yana teknolojinin evden çalışma olanağı verdiği alanlarda çalışan beyaz yakalıların daha sakin ve maliyeti daha düşük bir yaşam için daha küçük yerleşimlere göç de üzerine durulması gereken bir neden.

2. İstanbul'da Sandığa Giden Seçmen Oranı Düştü

14 Mayıs 2023 Genel Seçimleri'nde İstanbul'da kayıtlı seçmenlerin oy kullanma oranı % 90,53 iken, bu oran 31 Mart 2024 Yerel Seçimleri'nde Belediye Başkanlığı için % 79,28, belediye meclisleri için % 79,18 seviyesine geriledi. **İstanbul'da iki seçim arasındaki 10 ayda seçime katılma oranında yaklaşık 11 puanlık bir düşüş yaşandı.**

Sayısal olarak baktığımızda, İstanbul'da 2023 Genel Seçimleri'ne göre 2024 Yerel Seçimleri'nde oy kullanan seçmen sayısında 1.320.000'den fazla bir düşüş var.

Kayıtlı seçmen sayısındaki 53.064 kişilik azalmayla birlikte düşünüldüğünde ise, **14 Mayıs 2023'te sandığa giden seçmenin yaklaşık 1.267.000'i** 31 Mart 2024 Yerel Seçimleri'nde sandığa gitmedi de denebilir.

3. İstanbul'da Geçerli Oy Oranı Düştü

İstanbul'da 2023 Genel Seçimleri ile 2024 Yerel Seçimleri arasında geçerli oylarda yaklaşık 1.400.000 azalma oldu. Bu da 2023 Seçimleri'nde % 89 olan geçerli oy oranının 2024'te % 77 seviyesine düştüğünü, yani **yerel seçimlerde hesaba katılmayan ve/veya geçersiz oyların 12 puanlık ciddi bir artış olduğunu gösteriyor.**

Bu üç ön tespitin her biri, seçmen davranışı ve siyasi partilerin ve adayların üzerinde durması gereken sonuçlar doğurma potansiyeli taşıdığı için, daha açık bir deyişle seçim sonuçlarını değiştirme kapasitesi taşıyabildiği için önemli.

Bu nedenle, aşağıda, öncelikle İstanbul'da sandığa gitmeyen yaklaşık 1.267.000 seçmenin kimin seçmeni olduğunu anlamaya, yani İstanbul'da 2024 seçim sonucunu seçime katılmayan seçmenin belirleyip belirlemediğini bulmaya çalıştık.

BÖLÜM 2 İSTANBUL'DA SANDIĞA GİTMİYEN SEÇMEN SEÇİMİN SONUCUNU DEĞİŞTİREBİLİR MİYDİ?

Bu bölümde 14 Mayıs 2023 Milletvekili Seçimleri'nde Millet ve Cumhur ittifaklarını destekleyen partilere verilmiş geçerli oylarla 31 Mart 2024 Yerel Seçimlerinde aynı partilere belediye meclislerinde (YSK'nın deyişiyle il genel meclisinde) verilmiş geçerli oyları inceleyecek ve karşılaştıracacağız. Bu inceleme ve karşılaştırmayı da,

1. Birinci Grup: (Cumhur İttifakı İktidarına Karşı) Muhalif Partiler
2. İkinci Grup: Cumhur İttifakı ve Bu İttifakın İktidarını Destekleyen Partiler

olmak üzere iki tablo üzerinden yapacağız. Sonra da, asıl sorumuzu sorup yanıtına ulaşmaya çalışacağız: **İstanbul'da sandığa gitmeyen seçmen, seçimin sonucunu değiştirebilir miydi?**

2019 Yerel ve 2023 Genel Seçimleri'nde Millet ittifakı içerisinde yer almış veya Millet ittifakını desteklemiş, 2024 Yerel Seçimleri'nde aday çıkartmayarak CHP'nin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Ekrem İmamoğlu'nu desteklemiş tüm partileri birinci grupta yani Cumhur ittifakı iktidarına karşı muhalif partiler grubu içerisinde inceledik.

Varsayımımız, 14 Mayıs 2023 Milletvekili Seçimleri'nde birinci grupta yer alan partilere oy veren seçmenlerin, 2024 Yerel Seçimleri'nde belediye meclisi seçimlerinde (YSK'ya göre il genel meclisi -İGM- seçiminde) de yine birinci grup içerisindeki bir partiye oy vereceği. Bu varsayımın doğru olduğu durumda birinci gruptaki siyasi partiler açısından;

- 2024 İGM seçiminde bu partiler için kullanılan geçerli oy 427.000 civarında azalmış bulunuyor.
- 2024 Yerel Seçimleri'nde kayıtlı seçmen sayısındaki azalmayı oransal olarak bu partilerin İGM seçiminde aldığı oya yansıttığımızda, muhalif partiler grubundaki seçmenlerden yaklaşık 400.000'inin sandığa gitmediğini söyleyebiliriz.

Tablo-3:
Birinci Grup: Muhalif Partilerin Seçimlerde Aldığı Oylar

PARTİ	2023 MV	2024 İL GENEL MECLİSİ	2024 BELEDİYE BAŞKANLIĞI
CHP	2.871.421	3.970.679	4.432.862
YEŞİL SOL/DEM	818.786	151.246	183.805
İYİP	828.532	129.564	54.619
TİP	410.893	65.145	0
SOL PARTİ	12.374	16.188	0
SAADET	0	84.668	48.894
GELECEK	0	10.524	0
DEVA	0	28.971	11.409
DP	0	6.989	0
EMEP	0	13.729	0
TKP	11.476	30.081	7.471
TKH	2.992	6.581	2.383
TOPLAM	4.942.006	4.514.365	4.741.443
2023'E GÖRE FARK		-427.641	-200.563
31 MART 2024 İL GENEL MECLİSİNE GÖRE FARK			227.078

2019 Yerel ve 2023 Genel Seçimleri'nde Cumhuriyet ittifakı içerisinde yer almış veya Cumhuriyet ittifakını desteklemiş, 2024 Yerel Seçimleri'nde aday çıkartmayarak AKP'nin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Murat Kurum'u desteklemiş tüm partileri ikinci grupta yani Cumhuriyet ittifakı ve bu ittifakın iktidarını destekleyen partiler grubu içerisinde inceledik.

Birinci Grup için yaptığımız varsayımı ikinci grup için de aynı tuttuk, değiştirmedik. Bu varsayımın doğru olduğu durumda ikinci gruptaki siyasi partiler açısından;

- Bu durumda 2024 İGM seçiminde bu partilere kullanılan geçerli oy 870.000 civarında azalmış;

- 2024 Yerel Seçimleri'nde kayıtlı seçmen sayısındaki oranındaki düşüşü oran olarak bu partilerin İGM seçiminde aldığı oya yansıttığımızda, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi iktidarını destekleyen partiler grubundan 847.500 civarındaki bir seçmenin sandığa gitmediğini söyleyebiliriz.

Tablo-4:

İkinci Grup: Cumhur İttifakı ve Bu İttifakın İktidarını Destekleyen Partiler

PARTİ	2023 MV	2024 İL GENEL MECLİSİ	2024 BELEDİYE BAŞKANLIĞI
AKP	3.604.925	3.323.133	3.421.588
MHP	612.302	51.441	0
BBP	82.752	38.037	0
HÜDAPAR	0	24.831	0
YRP	334.365	326.432	226.450
TOPLAM	4.634.344	3.763.874	3.648.038
2023'E GÖRE FARK		-870.470	-986.306
31 MART 2024 İL GENEL MECLİSİNE GÖRE FARK			-115.836

Sandığa gitmeyen seçmen, seçimin sonucunu değiştirebilir miydi?

Birinci Bölümdeki ve bu bölümdeki tablolarda yer alan verilerden türettiğimiz verileri asıl sorumuzu yanıtlamak için kullandığımızda, yani “**sandığa gitmeyen seçmen, seçimin sonucunu değiştirebilir miydi?**” diye sorduğumuzda, şu değerlendirmeyi yapmak mümkün:

İstanbul Büyükşehir Belediye başkan adaylarının sayısı yüksek olsa da, seçim esasen iki aday arasında yaşandı: Ekrem İmamoğlu ve Murat Kurum. Bu iki adayın 31 Mart 2024'te aldıkları oylar aşağıdaki Tablo-5'te görülüyor.

Tablo-5:
2024 Seçiminde Ekrem İmamoğlu ve Murat Kurum Oyları

31 MART 2024 BELEDİYE BAŞKAN ADAYLARI KARŞILAŞTIRMASI	
ADAY	ALDIĞI OY SAYISI
EKREM İMAMOĞLU	4.432.862
MURAT KURUM	3.431.588
FARK	1.001.274

Birinci Bölüm’de yaklaşık 1.267.000 kişinin sandığa gitmediğini, İkinci Bölüm’de ise sandığa gitmeyenlerin yaklaşık 400.000’inin muhalif seçmen grubundan, 847.500’ünün iktidarı destekleyen partiler grubundan olduğunu tespit etmiştik.

Aradaki fark olan yaklaşık 20.000’in bu iki grupta sayamayacağımız diğer partilere oy verme eğilimindeki seçmenler olduğunu söyleyebiliriz.

- **Bu noktada yapacağımız en önemli tespit, sandığa gitmeyen seçmenin İstanbul’da büyük şehir belediye başkanlığına ilişkin seçimin sonucunu etkilemediğidir.**

Çünkü, iktidarı destekleyen partiler grubundan sandığa gitmeyen seçmen 847.500 iken iki aday arasındaki oy farkı 1.001.274’tür.

- Yani, sandığa gitmeyen AKP ve MHP seçmeni ile Cumhur ittifakı adayını destekleyen siyasi partiler seçmenin tamamı sandığa gitmiş olsaydı da İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı seçiminin sonucu değişmeyecek, **Ekrem İmamoğlu seçimi yine de kazanacaktı.**

BÖLÜM 3

İSTANBUL'DA 2024 YEREL SEÇİMİNDE PARTİLER ARASI OY GEÇİŞLERİ

İstanbul'da 2024 Yerel Seçimleri'nde Büyükşehir Belediye Başkanı seçilen Ekrem İmamoğlu'nun aldığı oy ile CHP'nin belediye meclislerinde aldığı oy aşağıda Tablo-6'da sunulmaktadır:

Tablo-6:
2024 Seçimi Ekrem İmamoğlu ve CHP'nin
İstanbul belediye meclisleri oyları

2024 Ekrem İmamoğlu oyu	4.432.862
2024 CHP İstanbul oyu	3.970.679
Adayın partisinden fazla aldığı oy	462.183

Yukarıda, İkinci Bölüm'de Tablo-3'te gördüğümüz gibi, Muhalif partiler grubunda Belediye Başkanı adaylarına kullanılan oyların toplamı İstanbul belediye meclisleri (İGM) için kullanılan oyların toplamından 227.078 fazladır.

CHP ve DEM Parti Büyükşehir Belediye Başkan Adayları kendi partilerinin belediye meclisleri (İGM) için aldığı oydan fazla oy almış durumdayken, bu gruptaki diğer partiler partilerinin aldığı oydan daha az oy almışlardır.

DEM Parti'nin İGM seçiminde daha düşük oy almasının sebebi, bazı ilçelerde aday göstermemesidir.

Tablo-6'dan da görüldüğü gibi, CHP'nin Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Ekrem İmamoğlu CHP'nin belediye meclisleri (İGM) seçiminde aldığı oydan 462.183 fazla oy almıştır.

Analizimizin önemli bir sorusuna gelmiş bulunuyoruz:

Ekrem İmamoğlu Partisi CHP'nin Oyundan 462.183 Fazla Oyu **Kim(ler)den, Hangi Siyasi Partilerin Seçmenlerinden Aldı?**

Bu değerlendirme, Başkanlık söz konusu olduğunda hangi siyasi partilerin CHP'nin adayı lehine oy geçişliliğine sahip olduğunu ortaya koyması açısından önem taşıdığı gibi, bu seçmen gruplarının kalıcılaştırılmasının mümkün olup olmadığı açısından da ilk bilgileri vereceği için önemlidir. Bu değerlendirmeyi üç grup seçmeni dikkate alarak yapmaya çalıştık:

- 1) İstanbul Büyükşehir Başkanlığı'na aday gösteren muhalif partilerin seçmenlerinden gelen oylar,
- 2) İstanbul Büyükşehir Başkanlığı'na aday göstermeyen muhalif partilerin seçmenlerinden gelen oylar,
- 3) Cumhur ittifakı partilerinden ya da Cumhur ittifakı iktidarına destek veren partilerden ve diğer partilerden gelen oylar.

Aşağıda yer verdiğimiz Tablo-7 ve Tablo-8 ilk iki grup seçmenin toplam **267.664 oyunun** Ekrem İmamoğlu'na kaydığını tahmin etmemize imkân vermektedir.

- Tablo-7'de görülen İstanbul Büyükşehir Başkanlığı'na aday gösteren muhalif partilerin seçmenlerinden gelen oylar tahminen 155.089,
- Tablo-8'de görülen aday göstermeyen muhalif partilerin seçmenlerinden gelen oylar tahminen 112.575'tir.

Tablo-7:

İstanbul Büyükşehir Başkanlığı'na aday gösteren muhalif partilerin seçmenlerinden Ekrem İmamoğlu'na kaydığı tahmin edilen oylar

BB BAŞKANLIĞINA ADAY GÖSTEREN 1. GRUP MUHALİF PARTİLERDEN KAYAN TAHMİNİ OY				
PARTİ	PARTİ OYU	ADAY OYU	FARK -%	FARK-KAYAN TAHMİNİ OY
İYİP	129.564	54.619	-57,84%	74.945
SAADET	84.668	48.894	-42,25%	35.774
TKP	30.081	7.471	-75,16%	22.610
DEVA	28.971	11.409	-60,62%	17.562
TKH	6.581	2.383	-63,79%	4.198
TOPLAM FARK				155.089

Tablo-8:

İstanbul Büyükşehir Başkanlığı'na aday göstermeyen muhalif partilerin seçmenlerinden Ekrem İmamoğlu'na kaydığı tahmin edilen oylar

BB BAŞKANLIĞINA ADAY GÖSTERMEYEN 1.GRUP MUHALİF PARTİLERDEN KAYAN TAHMİNİ OY				
PARTİ	PARTİ OYU	ADAY OYU	FARK -%	FARK-KAYAN TAHMİNİ OY
TİP	65.145			65.145
SOL PARTİ	16.188			16.188
EMEP	13.729			13.729
GELECEK	10.524			10.524
DP	6.989			6.989
TOPLAM FARK				112.575

- CHP'nin Adayı Ekrem İmamoğlu Partisinin oyundan 462.183 oy fazla aldığına, bu oyun da tahminen toplam 267.664'ünü içinde olduğu muhalif gruptaki partilerin seçmenlerinden aldığına göre, kalan **194.519 oyun Cumhuriyet ittifakı partileri** (AKP ve MHP) ya da **Cumhuriyet ittifakı iktidarına destek veren** YRP, HÜDA PAR, BBP gibi partilerden ve Zafer, Memleket, DSP, BTP gibi diğer partilerin seçmenlerinden geldiği söylenebilir.
- **Ekrem İmamoğlu'nun partisinden fazla oy almasına yol açan fazla oyların bu son dilimi 2024 Yerel Seçimleri'nin en kritik sonuçlarından biridir**, çünkü siyasi partiler arası oy geçişliliklerinin sadece muhalif ya da iktidar yanlısı ama aynı grup içindeki siyasi partiler arasında değil, karşı gruptaki siyasi partilerden de olabildiğini göstermektedir.

Bu özellik 2024 Yerel Seçimleri'ne kadar görmediğimiz bir özellik olup, bu kitlesellikte ilk kez 31 Mart 2024'te yaşanmıştır.

Tespitimizi Cumhuriyet ittifakı partilerinin ya da Cumhuriyet ittifakı iktidarına destek veren partilerin ve diğer partilerin Cumhuriyet ittifakı adayları Murat Kurum'a verdiği oyların analizi de doğrulamaktadır.

Çünkü; Tablo-9'da görülen Murat Kurum'un oyları ile AKP oyları arasındaki Kurum lehine 108.455 oy fazla, belediye meclislerinde Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na aday göstermeyip **AKP adayları Kurum'u destekleyen MHP'nin 51.441, BBP'nin 38.037, HÜDA PAR'ın 24.831 oyu dikkate alındığında (toplam 114.309 oy)**, içinde olduğu Cumhuriyet ittifakının toplam belediye meclis üyelikleri oyunu bile alamadığı ortaya çıkmaktadır. **Kurum, aday olduğu Cumhuriyet ittifakı oylarının toplamından 5.854 oy az oy almıştır.**

Aday göstermekle birlikte Cumhur ittifakının bir parçası olan YRP'nin adayına gitmeyen 99.982 belediye meclis üyesi YRP oyu da dikkate alındığında, Murat Kurum'un kendi cenahındaki toplam belediye meclis üyeleri oylarından 115.816 seçmenin oyunu alamadığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak; hem Murat Kurum'un kendi ittifakının oyları toplamının bile altında kaldığını, Cumhur ittifakının dışında kalan partilerden oy alma potansiyelini yaratamadığını hem de Ekrem İmamoğlu'nun bu cenahtan da bir miktar oy aldığını söylemek mümkündür.

Tablo-9:
2024 Yerel Seçiminde Murat Kurum ve AKP'nin
İstanbul Belediye Meclisleri Oyları

2024 Murat Kurum oyu	3.431.588
2024 AKP İstanbul oyu	3.323.133
Adayın partisinden fazla aldığı oy	108.455

Merak edenler olabileceğini dikkate alarak, 2024 Yerel Seçimleri'nde İstanbul'da aday olduğu partinin belediye meclis üyesi (İGM) oyundan az oy alan adayları da Tablo-10'da sunuyoruz.

Tablo-10:

PARTİSİNDEN AZ OY ALAN ADAYLAR				
PARTİ	ADAY OYU	PARTİ OYU	FARK-%	FARK-OY
YRP ADAYI	226.450	326.432	-30,63%	-99.982
ZAFER ADAYI	183.868	313.889	-41,42%	-130.021
İYİP ADAYI	54.619	129.564	-57,84%	-74.945
SAADET ADAYI	48.894	84.668	-42,25%	-35.774
TKP ADAYI	7.471	30.081	-75,16%	-22.610
DEVA ADAYI	11.409	28.971	-60,62%	-17.562
MEMLEKET ADAYI	14.907	28.407	-47,52%	-13.500
BTP ADAYI	9.003	28.079	-67,94%	-19.076
DSP ADAYI	5.480	10.178	-46,16%	-4.698
TKH ADAYI	2.383	6.581	-63,79%	-4.198
TOPLAM FARK				-422.366

BÖLÜM 4

31 MART 2024 SEÇİMLERİ SONRASI İSTANBUL'DA CUMHUR İTTİFAKI ve MUHALİF PARTİLERİN POTANSİYELİ

Siyasi partilerin İstanbul'daki yerel seçim sonuçları üzerinden değerlendirilmesi, genel seçimlere yönelik seçim stratejileri ve siyasi çalışma rotalarının oluşturulması açısından önemli bilgiler vermektedir ve bu nedenle önemlidir.

Örneğin, 31 Mart 2024 Yerel Seçimlerinde analizimizde "Birinci Grup: (Cumhur İttifakı İktidarına Karşı) Muhalif Partiler" olarak adlandırdığımız muhalif partiler grubundaki siyasi partilerin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkan Adaylarının aldıkları toplam oylar 4.741.443'tür. Bu sayı grubun sandığa gitmeyen yaklaşık 400.000 seçmeni ile birlikte düşünüldüğünde, söz konusu muhalif partilerin oy potansiyeli 5.141.443'e ulaşmaktadır.

Buna karşılık, aynı seçimde "İkinci Grup: Cumhur İttifakı ve Bu İttifakın İktidarını Destekleyen Partiler" olarak adlandırdığımız iktidar ya da iktidar yanlısı partilerin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adaylarının aldıkları toplam oylar 3.648.038 olup, bu grubun sandığa gitmeyen 847.500 seçmeni ile birlikte düşünüldüğünde grubun oy potansiyeli 4.495.538'de kalmıştır.

Bu veriler, AKP ve destekçilerinden oluşan ittifakın İstanbul'da bir geleceği var mı? sorusunu artık tartışmak gerektiğine işaret etmektedir.

Tablo-11:
Altılı Masa Partilerinin 2024 Yerel Seçimleri'ndeki Oy Gerçekleşmeleri

PARTİ	2023 MV	2024 İGM	FARK
CHP	2.871.421	3.970.679	1.099.258
SAADET	0	84.668	84.668
GELECEK	0	10.524	10.524
DEVA	0	28.971	28.971
DP	0	6.989	6.989
TOPLAM OY			1.230.410

Tablo-11, CHP'nin İstanbul'da 31 Mart 2024 Yerel Seçimleri'nde İGM oylarının, 14 Mayıs 2023 Milletvekili Seçimi oylarına göre sayısal olarak 1.099.258 kişi arttığını gösteriyor.

Ancak, CHP'nin 2023 Milletvekili Seçimi'nde İstanbul'da aldığı oyların içinde Altılı Masa'nın İyi, Saadet, Gelecek, Deva partileri ve DP seçmenlerinin oyları da vardı. Bu partiler 2024 Yerel Seçimleri'ne ayrı partiler olarak girdikleri için 2024 seçimlerinde aldıkları oyları CHP'nin 2023 Milletvekili Seçimi İstanbul CHP oylarından düşmek ve 2024-2023 seçimleri arasındaki **CHP oy artışının 1.230.410 civarında olduğunu düşünmek de mümkündür.**

Üzerinde durulması gereken bir başka husus, 2024 Yerel Seçimleri'nde 2023 Milletvekili seçimlerine göre İstanbul'da ciddi oy kaybı yaşayan muhalefet partileridir.

Tablo-12'de yer verdiğimiz verilere göre;

- Yeşil Sol (DEM), İYİP ve TİP'in parti olarak aldıkları toplam oydaki düşme 1.712.256 olduğunu göstermektedir. CHP'nin bu partilerin kaybettiği oyların 481.846'sını alamamış olması, araştırılıp değerlendirilmesi gereken bir konudur. Sandığa gitmediği düşünülen 400.000 civarındaki seçmenin bu siyasal kesimlerde olduğunu düşünüyoruz.
- İYİP'in kaybettiği 700.000 civarı oyun önemli bir kısmı, bu partideki yönetim değişikliği tekrar bir rüzgâr yakalayamazsa CHP'de kalıcı olabilir.
- CHP'nin yakaladığı sinerji ile TİP'ten gelen oyların bir kısmını da CHP'de kalıcı hale getirebileceğini öngörebiliyoruz.
- DEM'den gelen oyların ise ilk genel seçimde DEM'e dönme olasılığını yüksek olarak görmekle birlikte; özellikle büyük şehirlerde yaşayan Kürt seçmeninde artık CHP ile bir bağ kurulduğunu düşünüyoruz. Yani bir sonraki seçimlerde başta İstanbul olmak üzere, Adana, Mersin ve Antalya gibi illerde Kürt seçmen yeniden CHP'yi de tercih edebilir. Bunda CHP'nin önümüzdeki dönemdeki söylem ve politikaları belirleyici olacaktır.

Tablo-12:
2024 Yerel Seçimleri'nde Ciddi Oy Kaybı Yaşayan Muhalif Partiler

PARTİ	2023 MV	2024 İGM	FARK
YEŞİLSOL	818.786	151.246	-667.540
İYİP	828.532	129.564	-698.968
TİP	410.893	65.145	-345.748
TOPLAM OY			-1.712.256

SON DEĞERLENDİRMELER

- İstanbul'da 14 Mayıs 2023 Genel Seçimleri'nde sandığa gidip Cumhur ittifakı iktidarına ya da bu iktidara yakın partilere oy veren seçmenin % 7,5'i 31 Mart 2024' Yerel Seçimleri'nde sandığa gitmedi. Partisine, partisinin ya da partisinin içinde olduğu ittifakın adayına oy vermeyen bu seçmenin, ülkede yaşanan ekonomik sıkıntılara ve kötü yönetime tepkili olduğu çeşitli kamuoyu araştırmalarından anlaşılıyor.
- İstanbul'da 14 Mayıs 2023 Genel Seçimleri'nde sandığa giden ve muhalif partilere oy veren seçmeninse % 3,5'inin 31 Mart 2024 Yerel Seçimleri'nde sandığa gitmediği görülüyor. Bu seçmenin 14 Mayıs Cumhurbaşkanlığı Seçimi'ndeki yenilgiyi hala içine sindiremediği, ayrıca örneğin CHP ve İyi Parti için parti içindeki çekişmelere tepki gösterdiği yine kamuoyu araştırmalarından anlaşılıyor.
- Her iki tarafta da henüz sadece sandığa gitmemek olarak yansıyan bu tepki, iktidar cephesinde bir kopuşun işaretlerini taşısa da çoğunluğun, bulunduğu taraftan koptuğu ve karşı cenaha geçtiği anlamına gelmiyor.
- Her iki bloğun içinde partiler arasında oy geçişleri yaygın olmakla ve az da olsa iktidar bloğundan kopmaların muhalefet bloğuna eklemlendiği, bu nedenle muhalefet bloğunda bir büyüme yaşandığı gözleniyor. Oy verenler arasında iktidar bloğundan muhalefet bloğuna kayan oy yaklaşık % 2 mertebesinde.
- İktidar partileri ve/veya iktidara yakın partiler bloğundan muhalefet bloğuna geçişler olurken, muhalefet bloğundan iktidar bloğuna geçiş görünmüyor ve bu nedenle Cumhur İttifakı İktidarını Destekleyen Partiler Bloğu eriyor.
- Bu tespitler aynı zamanda iki kutuplu siyasetin hala kemikleşmiş bir şekilde devam ettiğinin bir göstergesi.
- Özellikle muhalefet bloğunda, aynı blok içerisinde olup birbirine muhalefet yapan partiler kendi seçmenleri tarafından cezalandırırken, oylar doğal olarak muhalefetin lokomotif partisi olan CHP'de toplanıyor.
- CHP'nin hedeflediği "tabanda ittifak", 2024 Yerel Seçimleri'nde İstanbul'da İyi Parti ve bazı küçük partilerin tabanının CHP'ye kayması ile tutmuş gözüküyor.
- CHP bu seçimde Türkiye ittifakı söylemi ile büyük bir başarı kazanmakla birlikte büyük bir sorumluluğun da altına girmiş durumda. Çünkü kendisine oy veren geleneksel seçmen profili artık öncekilere oranla çok daha fazla çeşitlendi.

- Sandığa gitmeyen seçmenin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçim sonuçlarını değiştirecek bir etkisi olmadı. AKP seçmenin tamamı sandığa gitmiş olsaydı bile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminin sonucu değişmeyecek, Ekrem İmamoğlu seçimi yine kazanacaktı.
- İktidarın topyekûn tüm kurum ve yapılarıyla yüklendiği İstanbul seçimlerinin kazanılması CHP ve Ekrem İmamoğlu'nun kesinlikle çok büyük bir başarısı. Ama yukarıda da belirttiğimiz gibi tepkiler daha çok sandığa gitmeme yönünde olduğu için, elde edilen başarıyı karşı cenahta büyük kopmalar olduğu ve oyların CHP'ye kaydığı şeklinde de okumamak gerek. İstanbul'daki başarı daha çok toplumsal muhalefetin CHP'de konsolide olmasıyla ve Ekrem İmamoğlu profiliyle elde edildi. Bu gerçeği görmek ve muhalefet bloğu içindeki tüm seçmenlere seslenmeye, dokunmaya devam etmek çok önemli.
- Her iki tarafın küskünlerini de kazanmak için CHP şu an daha avantajlı bir konuma sahip. Zaman, belediyelerde yapılacak çalışmalar ve genel ekonomik durum çerçevesinde CHP lehine, AKP aleyhine işleyecek gözüküyor.
- CHP'nin 31 Mart 2024 Yerel Seçimleri başarısı, çok yüksek bir oranda, muhalif blok içindeki 14 Mayıs 2023 Cumhurbaşkanlığı Seçimi küskünlerinin de yeniden umutlanmasını, kazanılmasını sağlama olasılığı taşıyor. Öte yandan yerel yönetimlerde gösterilecek başarı, halka dokunan uygulamalar, CHP'ye, iktidar bloğu içindeki küskünleri kazanma imkânı veriyor.
- Yerel yönetimlerde "sosyal belediyecilik" anlayışı küskünleri kazanmak açısından özel bir öneme sahip. Bu anlayış yaşama geçirilirken, Cumhur iktidarının yanlışına düşmemek, yoksulluğu yönetmeyi amaç edinen İktidara payanda olmamak, yoksullarla dayanışmaya devam ederken, yoksulluktan çıkış yollarını halkla birlikte bulacak fark yaratan modelleri yaşama geçirmek temel hedef olmalı.
- CHP'nin 2023-2024 Seçimleri arasında lider ve yönetim değişikliği gerçekleştirmiş olması da bu sonuçların alınmasında önemli bir etkiye sahip.

Şimdi tüm partiler seçim sonuçlarını değerlendirmekte ve Cumhur ittifakı iktidarı tarafında politika ve söylem değişikliği, tabanda ittifaka yanaşmayan muhalif partilerde ise lider ve yönetim kadrosuna varan değişiklikler yaşandığı görülmekte.

Bu noktada; Türkiye'de normalleşmeyi iktidar partileri ile ilişkilerle sınırlı düşünmemek, muhalif partiler grubunda yer alan partiler arasındaki yoğun oy geçişini dikkate alarak, CHP'nin seçmen nezdinde toplumsal muhalefetin çekim merkezi olmayı sürdürebilmesi için tüm bu partilerin seçmenlerine seslenmek ve dokunmak, bir o kadar da bu seçmenlerle iletişim kurmakta köprü vazifesi gören muhalif partilerle iyi ilişkiler kurmak çok önem taşıyor.